

Av. Gizem YILMAZ

İstanbul Barosu

**AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK PAZARINDA
MİKTAR KISITLAMALARINA
EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
YAZARIN ÖNSÖZÜ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLO LİSTESİ	XIX
ŞEMA LİSTESİ	XIX
KISALTMA CETVELİ	XXI
GİRİŞ	1
I. KONUNUN ÖNEMİ ve TAKDİMİ	1
II. TERMİNOLOJİ	6
III. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	8
IV. ARAŞTIRMA PLANI	9

Birinci Bölüm
AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATI
ÇERÇEVESİNDE MALLARIN SERBEST
DOLAŞIMI İLKESİ VE MİKTAR
KISITLAMASINA EŞ ETKİLİ
ÖNLEMLER YASAĞI

I. MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI İLKESİ	11
A. Malların Serbest Dolaşımı İlkesinin Tarihi Gelişim Seyri	13
B. Serbest Dolaşıma Konu Olan Mal Kavramı	16

II. MİKTAR KISITLAMALARI VE EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER YASAĞI	20
A. Miktar Kısıtlamaları Kavramı ve Unsurları.....	20
1. Kavram.....	20
2. Unsurlar	22
a. Kamu Otoritesi Tarafından Yerine Getirilme	22
b. Birlik İçi Ticareti Engelleyici Etki Yaratma.....	25
B. Miktar Kısıtlamasına Eş Etkili Önlemler.....	28
1. Genel Olarak.....	28
2. Komisyonun Eş Etkili Önlemler Listesi: 70/50 Sayılı Yönerge	33
a. Doğrudan Ayrımcı Uygulamalar (Madde 2)	37
b. Dolaylı Ayrımcı Uygulamalar (Madde 3).....	39
3. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Dassonville Kararındaki Tanımı.....	45
C. Lizbon Antlaşması ile Getirilen Hukuki Düzenlemeye Genel Bakış	46
1. İthalatta Miktar Kısıtlamaları ve Miktar Kısıtlamalarına Eş Etkili Önlemler Yasağı: Madde 34 Düzenlemesi	48
2. İhracatta Miktar Kısıtlamaları ve Miktar Kısıtlamalarına Eş Etkili Önlemler Yasağı: Madde 35 Düzenlemesi	49
3. Madde 34 ve 35 in Birlikte Değerlendirilmesi.....	49
D. Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler	51
1. Mevzuatta Belirtilen Hukuka Uygunluk Sebepleri.....	52
a. Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'dan Doğan İstisna Hükmü: Madde 36 Düzenlemesi.....	52
(1) Kamu Düzeni, Ahlakı, Güvenliği ve Sağlığının Korunması.....	54
(a) Kamu Düzeni.....	54
(b) Kamu Ahlakı.....	56
(c) Kamu Güvenliği.....	58

(d) Kamu Sağlığı ve İnsan Hayatının Korunması.....	60
(2) Hayvan Sağlığının ve Bitkilerin Korunması.....	65
(3) Ticari ve Sınai Mülkiyet Haklarının Korunması.....	68
(a) Hakkın Varlığı ve Kullanılması Yaklaşımı	69
(b) Hakkın Spesifik Konusu Yaklaşımı.....	71
(i) Patent ve Marka Haklarının Spesifik Konusu	72
(ii) Telif Hakkının Spesifik Konusu	74
(iii) Endüstriyel Tasarım Hakkının Spesifik Konusu	75
(c) Hakkın Asıl Fonksiyonu Yaklaşımı.....	76
(d) Hakkın Tükenmesi İlkesi	77
(4) Milli, Kültürel, Tarihi veya Arkeolojik Değerlerin Korunması.....	81
b. Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'dan Doğan İstisnanın Uygulama Koşulları	83
(1) Keyfi Bir Ayrımcılığa Yol Açmama Koşulu.....	83
(2) Ulusal Önlemin Örtülü Kısıtlama Aracı Olarak Kullanılmaması Koşulu	84
(3) Orantılı Olma Koşulu.....	85
2. İçtihatlarla Geliştirilen Hukuka Uygunluk Sebepleri	85
a. Zorunlu Gereklilik Kavramı.....	86
b. Zorunlu Gerekliliklerin Dayandığı Haklı Sebepler	89
(1) Haklı Sebep Kavramı.....	89
(2) Cassis de Dijon Kararıyla Kabul Edilen Zorunlu Gereklilik Halleri.....	90
(a) Mali Denetim	91
(b) Kamu Sağlığı.....	91
(c) Ticari İşlemlerde Adaleti Sağlama.....	92
(d) Tüketicinin Korunması	93
(3) İçtihatlar ile Oluşturulan Yeni Zorunlu Gereklilik Halleri.....	95
(a) Çevrenin Korunması	96
(b) Çalışma Şartlarının İyileştirilmesi.....	97
(c) Sosyal ve Kültürel Özelliklerin Korunması ve Desteklenmesi	98

(d) Temel Hakların Korunması	98
(e) Diğer Haller	100
c. Zorunlu Gerekliliklerin Hukuka Uygunluk Ölçüsü	
Olarak Orantılılık Prensibi	100
(1) Hukuk Tarafından Korunan Bir Menfaatin Varlığı	100
(2) Seçilen Aracın Elverişliliği	101
(3) Gereklilik Unsuru	102
3. Mevzuattan Kaynaklanan Hukuka Uygunluk Halleri ile	
İçtihatlarla Oluşturulan Hukuka Uygunluk Hallerinin	
Karşılaştırılması	103

İkinci Bölüm
AVRUPA BİRLİĞİ
ADALET DİVANI İÇTİHATLARINDA
GELİŞTİRİLEN EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER

I. EŞ ETKİLİ ÖNLEMLERİN AVRUPA BİRLİĞİ ADALET	
DİVANI İÇTİHATLARI ÇERÇEVESİNDE GELİŞİM SEYRİ ..	105
A. Adalet Divanı'nın Ayrımcılık Esasına Dayanarak	
Oluşturduğu Kriterler	106
1. Doğrudan Ayrımcı Önlemler	106
a. Genel Olarak	106
b. Dağıtım Kanallarını Kısıtlayan Kurallar	108
(1) Paralel İthalatı Kısıtlayan Uygulamalar	109
(2) Sınır Kontrolleri	110
c. Ulusal Ürünlerin Satışını Teşvik Eden Uygulamalar	112
(1) Yerli Ürünlerin Satışının Teşvik Edilmesi.....	113
(2) Ayırt Edici Nitelikleri Olan Ürünlerin Tanıtımı ve	
Desteklenmesi	116
d. Menşe Etiketleme	117
(1) Menşe Ülke Bilgisine İlişkin İşaretleme	
Yükümlülüğü	118
(2) Tür İşaretlerinin Ulusal Ürünlere Özgülenmesi ...	120

---

2. Dolaylı Ayrımcı Önlemler	125
a. Genel Olarak.....	125
b. İsim, Şekil, Ölçü, Ağırlık, Kompozisyon, Etiketleme ve Sunuma İlişkin Önlemler	128
(1) İçerik Denetimine İlişkin Kurallar.....	129
(2) Dış Görünüşe İlişkin Kurallar	131
(3) Malların İsmine ve İşaretlenmesine İlişkin Kurallar	132
c. Reklam ve Piyasaya Giriş Kısıtlamaları.....	134
d. Maksimum, Minimum Satış Fiyatı ve Sabit Fiyat Uygulaması	136
3. Tersine Ayrımcılık İçeren Önlemler	143
B. Pazara Girişi Engelleme Kriteri	145
1. Eş Etkili Önlemlerin Tanımına İlişkin Adalet Divanı'nın İlk İçtihadı: Dassonville Kararı.....	145
a. Kamu Otoritesi Tarafından Oluşturulma ve Uygulanma.....	151
b. Birlik İçi Ticareti Doğrudan veya Dolaylı, Bilfiil ya da Potansiyel Olarak Engellemeye Elverişli Olma.....	155
c. Tüm Ticari Kurallar.....	158
2. Dassonville Perspektifinden Adalet Divanı'nın Eş Etkili Önlemleri Tespit Etme Yöntemi.....	159
C. Ürün Gerekliklerine İlişkin Sınıflandırma Kriteri	160
1. Eş Etkili Önlemlerin Sınırının Daraltılması: Cassis de Dijon Kararı.....	160
a. Ürün Gereklikleri	164
(1) Ürünün Paketlenmesi, Kompozisyonu, Sunumu ve Etiketlenmesine İlişkin Kurallar.....	164
(2) Ürünün İsmine, Şekline, Ölçüsüne, Ağırlığına İlişkin Kurallar	166
(a) Genel Olarak.....	166
(b) Reçel ve Çikolata Davaları	168
b. Karşılıklı Tanıma Prensibi	173

c. Haklı Sebep ve Zorunlu Gereklilik Kavramları.....	178
2. Cassis de Dijon Kararının Sonuçları Bakımından İnceleme.....	178
3. Cassis de Dijon Kararına Göre Adalet Divanı'nın Eş Etkili Önlemler Prosedürü.....	184
II. ADALET DİVANı'NIN EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER KAVRAMINA YENİ YAKLAŞIMLARI	186
A. Dassonville ve Cassis de Dijon ile Benimsenen Temel Kuralların Karmaşıklaşması.....	186
1. Cinéthéque Kararı.....	186
2. Pazar Günü Ticaret Yapma Yasağı Kapsamındaki Kararlar	189
B. Belirli Satış Düzenlemeleri Yaklaşımı	192
1. Dassonville Formülünü Kısıtlayan Keck ve Mithouard Kararı	194
a. Keck Kararında Geliştirilen Kriterler.....	197
(1) Yurtiçi Ekonomik Bir Faaliyetin Düzenlenmesi	201
(2) Etkilenen Tüm Tacirlere Eşit Şekilde Uygulanma..	201
(3) Yerli ve İthal Mallar Yönünden Hukukun ve Fiilen Aynı Etkiyi Doğurma	202
b. Ürün Gereklilikleri ve Belirli Satış Düzenlemeleri Ayrımı	202
c. Keck Kararından Sonra Kabul Edilen Belirli Satış Düzenlemeleri	204
2. Keck Sonuçlarına Göre Eş Etkili Önlemler Prosedürü	215
3. Keck Kararına Getirilen Eleştiriler.....	219

Üçüncü Bölüm
EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER KAVRAMINA
İLİŞKİN ADALET DİVANI'NIN GÜNCEL
YAKLAŞIMI ve KOMİSYON'UN YENİ
MEVZUAT ÇALIŞMALARI

I. ADALET DİVANI'NIN EŞ ETKİLİ ÖNLEMLER KAVRAMINA GÜNCEL YAKLAŞIMI	225
A. Keck Kararı Sonrası Adalet Divanı Uygulaması.....	225
1. Genel Olarak.....	225
2. Gourmet International Products Kararı (2001)	227
3. Heimdienst Kararı (2000)	229
4. Doc Morris Kararı (2003)	230
B. Pazara Giriş Kriteri ve Diğer Tüm Önlemler Yaklaşımı	232
1. Genel Olarak.....	232
2. Dassonville Formülüne Geri Dönüş: Komisyon v. İtalya Kararı (2009).....	235
3. Komisyon v. İtalya Kararı ile Mickelsson Kararının Etkisi Bakımından İnceleme	237
4. Pazara Giriş Testi.....	240
5. İthalatta Eş Etkili Önlemler Prosedürünün Komisyon v. İtalya Kararından Sonraki Güncel Durumu	244
C. İhracatta Uygulanan Miktar Kısıtlamasına Eş Etkili Önlemler Yasağına İlişkin Güncel Yaklaşım	245
1. Groenveld Kararı (1979).....	246
2. İhracatta Miktar Kısıtlamasına Eş Etkili Önlemler Kavramına Güncel Yaklaşım: Gysbrechts Kararı (2008)	248
II. AVRUPA BİRLİĞİ KOMİSYONU'NUN EŞ ETKİLİ ÖNLEM KAVRAMINA İLİŞKİN YENİ MEVZUAT ÇALIŞMALARI	252
A. Teknik Standartlar ve Düzenlemeler Hakkında Bilgi Verilmesine İlişkin 98/34 Sayılı Yönerge	252
1. Yönergenin Uygulama Usulü: Madde 8 ve 9	252

2. CIA Davası.....	256
3. Unilever Davası.....	259
B. Teknik Düzenlemeler ve Bilgi Toplumu Hizmetlerine İlişkin Kurallar Hakkında Bilgi Verme Usulü (Kodifikasyon) Hakkında 9 Eylül 2015 Tarih ve 2015/1535 Sayılı Yönerge.....	263
C. 764/2008 Sayılı Karşılıklı Tanıma Tüzüğü.....	265
D. Bir Üye Devlette Yasal Olarak Pazarlanan Malların Diğer Üye Devletlerde de Karşılıklı Tanınması Hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi İçin Hazırlanan 19.12.2017 Tarih ve 2017/0354 Sayılı Tüzük Teklifi	267
1. Genel Olarak.....	267
2. Karşılıklı Tanıma Beyannamesi: Madde 4.....	271
3. Karşılıklı Tanıma İlkesinin Uygulanması İçin Malların Değerlendirilmesi: Madde 5	273
E. 4703 Sayılı Kanun Çerçevesinde Oluşturulan “Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile AB Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik” ve “Düzenlenmemiş Alanda Karşılıklı Tanıma Yönetmeliği” Kapsamında Düzenlenen Bildirim Yükümlülüğü.....	274
1. Genel Olarak.....	274
2. Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile AB Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik ve Bildirim Sistemi.....	276
3. Düzenlenmemiş Alanda Karşılıklı Tanıma Yönetmeliği	279
SONUÇ	283
CONCLUSION.....	299
KARAR DİZİNİ.....	315
KARŞILAŞTIRMALI MADDE DİZİNİ	337
KAYNAKÇA	339